

STANDPUNT

Impact van corona op kinderen en jongeren: mentale en fysieke ruimte onder druk

Datum: 30 maart 2020

1 Inleiding

*“Ik voel me nog steeds alleen, ik heb nood aan mijn vrienden, aan mijn leeftijdsgenoten die ik niet in een voorziening heb leren kennen, vrienden waar ik mij ‘normaal’ bij voel. Ik heb geweend en veel want dit is hard en moeilijk. Begeleiding praat met ons en vraagt wat we nodig hebben maar dit is een heel moeilijke vraag. **Wat kan ik nodig hebben als ik me niet alleen fysiek maar ook mentaal opgesloten voel?** Ik weet het niet. Ik zie mezelf groeien en groter worden maar op dit moment voel ik mezelf achteruitgaan.”¹*

De coronacrisis heeft heel wat impact op het dagelijks leven van ons allemaal, maar de genomen maatregelen raken kinderen en jongeren in kwetsbare contexten disproportioneel hard. De afgelopen dagen en weken trokken verschillende mensen, organisaties en instellingen al aan de alarmbel: Ikrame Kastit van Uit de Marge in een opiniestuk op VRT NWS, de jeugdrechters vertegenwoordigd door Mieke Dossche, kinderrechtencommissaris Caroline Vrijens, Peter Adriaenssens, spoedartsen, Noël Slangen als voorzitter van het Kinderarmoedefonds,...

De urgentie is groot. Gelukkig zijn het plichtsbefef en de bereidwilligheid van de Vlaamse regering om naar oplossingen te zoeken dat ook. De aankondiging om meer te investeren in jeugdinformatie en online geestelijke gezondheidszorg is daar een eerste belangrijke stap in. Dit is een nieuwe situatie voor iedereen, inclusief hulpverleners. Extra budgetten zijn dus broodnodig om de groeiende groep kinderen en jongeren die met vragen en problemen zit de hand te blijven reiken en de online dienstverlening nog uit te breiden.

Maar online gezondheidszorg en informatie zijn maar één kant van het verhaal. Deze vorm van hulpverlening is niet (voldoende) geschikt voor kinderen en jongeren die al in een hulpverleningstraject zitten en kan onmogelijk de zorgen opvangen die jeugdwerkorganisaties, voorzieningen, psychologen, scholen, instellingen en andere instanties in normale omstandigheden kunnen verwerken. De maatregelen om corona in te dijken, mogen dan wel dringend en nodig zijn, maar ze eisen ook een tol. Eén die veel kinderen en jongeren, vaak in een kwetsbare positie, niet kunnen betalen.

De afgelopen dagen kreeg de Vlaamse Jeugd Raad bijzonder veel klanken binnen, van organisaties en jongeren zelf. In alles is de rode draad: **de mentale en fysieke ruimte voor kinderen en jongeren in maatschappelijk kwetsbare situaties staat onder druk**. Met schrijnende en dramatische situaties tot gevolg.

2 Standpunt

2.1 Kinderrechten als leidraad

De maatregelen om het coronavirus in te perken mogen dan wel dringend en nodig zijn, we roepen op om ze proportioneel te houden en bij uitvoering rekening te houden met de kinderrechten als vastgelegd in het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind en voor deze situatie meer specifiek uitgewerkt in “General comment No. 15 (2013) on the right of the child to the enjoyment of the highest attainable standard of health (art. 24)”.¹

¹ Getuigenis jongere op <http://cachetvzw.be/>

We pleiten ervoor om ook bij deze crisis de basisprincipes waar het Kinderrechtenverdrag op gebaseerd zijn in acht te houden, meer specifiek bij het opleggen of uitvoeren van maatregelen waar kinderen in betrokken zijn:

- **Kinderrechten zijn ondeelbaar en onderling afhankelijk:** het beschermen van het recht op gezondheidszorg of het recht op (over)leven mag niet ten koste gaan van alle andere rechten. Meer nog, de realisatie van andere rechten zijn nodig om het recht op gezondheidszorg ten volle te realiseren.
- **Het recht op non-discriminatie:** maatregelen mogen geen bepaalde groepen onterecht extra discrimineren of discriminatie tot gevolg hebben.
- **Het belang van het kind:** in de praktijk moet telkens vanuit het belang van het specifieke kind gekeken worden bij het zoeken naar een voor het kind haalbare situatie; dit rekening houdende met de fysieke, emotionele, sociale en opvoedkundige noden, leeftijd, geslacht, relatie met ouders en opvoeders en de familiale en sociale achtergrond én nadat het kind werd gehoord.
- **Het recht op (over)leven en ontwikkeling:** alle aspecten van de gezondheid en de ontwikkeling van het kind moeten in acht worden genomen, met inbegrip van de fysieke, mentale, morele, geestelijke en sociale dimensies.
- **Het recht van het kind om gehoord te worden:** bij het afwegen welke situatie al dan niet het beste is voor het kind, moet het kind worden gehoord en kunnen participeren rekening houdende met leeftijd en maturiteit.

De mentale en fysieke ruimte van maatschappelijk kwetsbare kinderen en jongeren staat onder druk. Hieronder zoomen we in op bepaalde problematische situaties die zich, door de coronacrisis, voordoen bij kinderen en jongeren. We vertrekken telkens van getuigenissen van jongeren en klanken uit het veld en doen aanbevelingen aan het beleid om meer aandacht te hebben voor het perspectief van deze kinderen en jongeren bij de opgelegde coronamaatregelen.

2.2 Jeugd

“Het isolement weegt zwaar op kinderen en jongeren. Uit De Marge vzw maakt zich ontzettend veel zorgen om hun mentale en fysieke gezondheid. Jeugdwerkers proberen online een luisterend oor te bieden, maar dat volstaat niet om de uitdagingen het hoofd te bieden. Zij willen helpen, maar kunnen het niet altijd. Met lede ogen zien zij aan hoe kwetsbare jeugd door een nietsontziend virus broodnodige bescherming misloopt. Verbaast het dan dat heel wat jongeren toch nog op straat samenkomen? Soms zien ze de ernst van de coronacrisis niet in: de overheidsinformatie bereikt hen niet via de traditionele kanalen, terwijl ze extra vatbaar zijn voor complottheorieën op de nieuwe media die ze wél frequent gebruiken. Daarin herkennen ze immers uitsluitingsmechanismen die ze al hun hele leven voelen. Ze willen gewoon even ontsnappen. Ga de dialoog aan, deel geen monsterboetes uit.

Maar meestal gaat het gewoon om jongeren die even willen ontsnappen aan de precare thuissituatie. Daar moet ook de politie begrip voor tonen. Het is hét moment om hen op straat te informeren, hen positief te benaderen en de dialoog aan te gaan. Meteen repressief optreden en monsterboetes uitdelen, zoals sommige lokale korpsen doen, is nefast. Dat is een onnodige extra straf voor een kwetsbare groep die al zo vaak gestraft wordt door de maatschappij.”
Ikrame Kastit, Uit de Marge Vzw

Vanuit het jeugdwerk en jeugdwerkers bereikten ons heel wat signalen de afgelopen weken; kinderen en jongeren die altijd al in kwetsbare situaties leven, voelen de impact van de maatregelen in deze periode extra stevig. Het jeugdwerk verenigt zich, zoekt massaal naar creatieve oplossingen en onderzoekt volop welke mogelijkheden geboden kunnen worden. Nu, mét respect voor alle veiligheidsmaatregelen en erna, als de beleidsaandacht zich opnieuw zal verplaatsen naar het draaiende houden van dit land. Kijk dan ook naar de minder zichtbare raderen in dat draaien.

Onze jeugdwerkers en jeugdwerkers staan sterk en doen hun uiterste best. Ze zijn bereikbaar én beschikbaar voor kinderen en jongeren, er wordt maximaal contact gehouden via alternatieve communicatiemiddelen zoals via sociale media, online uitdagingen, via een online FIFA-tornooi, maar ook via online werkbegeleiding. Er wordt samengewerkt met lokale overheden om jongeren te informeren, soms ook op straat, steeds vanuit de meerwaarde van het werk van jeugdwerkers en altijd met de veiligheid van jeugdwerker en jongeren centraal. Het jeugdwerk toont haar eigenheid: flexibel zijn, hard werken en steeds vanuit het belang van kinderen en jongeren.

De verhalen van jeugdwerkers tonen duidelijk aan dat hun rol en vertrouwensband met jongeren op dit moment cruciaal is. Het jeugdwerk wordt niet als één van de meest belangrijke sectoren gezien, maar het belang van net nu preventief, informatief en ook spelend te kunnen werken, kan moeilijk overschat worden. Willen we jongeren vanuit een repressieve noodzaak boetes en maatregelen opleggen wanneer ze niet begrijpen waarom die maatregelen levensnoodzakelijk zijn? Of willen we volop gaan voor informeren, het jeugd(welzijns-)werk ondersteunen waar we kunnen en de mogelijkheden voor jeugdwerkers, waar het kan maximaal inzetten.

Een positieve en constructieve blik op hoe jongeren omgaan met de maatregelen is hierbij zo belangrijk. Vanuit lokale overheden komen de signalen dat de overgrote meerderheid van de jongeren zich goed aan de maatregelen houden, vertrek dan ook vanuit deze vaststellingen bij het verder bepalen van Vlaams en federaal beleid, in goede afstemming met jeugdactoren en lokale overheden.

- De extra middelen voor de jongereninformatie-organisaties en de jeugdhulporganisaties vanwege minister Dalle en minister Beke zijn een ontzettend belangrijke stap, we juichen deze dan ook toe. **Vergeet daarnaast ook het bestaande netwerk van het jeugdwerk niet in te zetten.**
- Zorg ervoor dat **jeugdwerkers veilig kunnen blijven werken** voor hun jongeren, als ze dat zelf zien zitten natuurlijk. Overweeg een bijzonder statuut en geef hen ook legitiem de opties om hun job te doen. Ondersteun jeugdwerkers zo veel mogelijk en pik de signalen op die zij rechtstreeks uit de leefwereld van kinderen en jongeren in kwetsbare situaties halen.
- Denk ook aan onze meest kwetsbare kinderen en jongeren wanneer de maatregelen o.w.v. het coronavirus minder stringent worden, en zet dan in op **het snelle vrijgeven van de werkingen voor maatschappelijke kwetsbare kinderen en jongeren.**

2.3 Welzijn

“Het moment dat de ouders werden gebeld om te vragen of we vijf weken naar huis konden, kreeg ik schrik. Schrik dat papa ‘ja’ ging zeggen maar ook schrik dat papa ‘nee’ ging zeggen. Ik zag mezelf nooit vijf weken lang naar huis gaan, hoeveel ik ook van mijn ouders houd. Thuis zitten betekende alleen contact met begeleiding via de telefoon. Schrik om vijf weken hier te blijven... Ik heb heel veel aan de begeleiding maar in de weekends ben ik blij dat ik al mijn verhalen thuis kan vertellen, dingen waar ik niet akkoord mee ben maar ook dingen die de begeleiding goed voor me doet. Nu hebben we dan maar om praktische redenen gekozen dat ik vijf weken en misschien wel langer in de voorziening blijf.”²

De coronacrisis raakt jongeren die reeds in een hulpverleningstraject zitten ongezien hard. Kinderen en jongeren kunnen niet meer afwisselend in hun voorziening en thuis verblijven. Dat betekent waar het kan thuis en anders de hele periode in de voorziening. Beide opties hebben grote gevolgen voor kinderen en jongeren. Daarnaast melden online hulpverleners dat de online hulplijnen de laatste week gloeiend rood staan en kunnen we stilaan spreken van een verdubbeling van het aantal oproepen en chatgesprekken.

2.3.1 Kinderen en jongeren in instellingen en voorzieningen

Een jeugdwerker vertelt:

“K. komt normaal 2 dagen naar de groepsvorming. Hij leefde tot vorig jaar bij zijn oma. Zijn oma is in zijn armen gestorven en verder kon hij bij niemand terecht. K. is dan in een leefgroep beland. Zijn ‘stiefopa’ (ex-partner van de oma) gaf hem de kans om in vakanties en in het weekend naar daar te gaan. Stiefopa en nieuwe vriendin hebben een alcoholverslaving en dit is geen gezonde situatie om in te zitten voor K., maar toch is hij liever daar dan in de leefgroep. K. voelt zich niet goed in de leefgroep: jongeren en begeleiders waar het niet mee klikt, keuzes die voor hem worden gemaakt waar hij niet achter staat, ... Hij wil zo snel mogelijk op eigen benen staan en financieel onafhankelijk zijn. We hadden voor K. een sollicitatiegesprek geregeld bij Center Parks (hij zou de job ook krijgen: proefperiode vakantiewerk). Door corona kan dit echter niet doorgaan. Opa heeft na de krokusvakantie gezegd dat K.

2 Uit getuigenis jongere op Cachetvzw.be

niet meer naar daar kan o.w.v. financiële redenen. Door corona zit hij de hele tijd in de leefgroep, waar hij doodongelukkig is. K. wordt 18 in juli. We zouden gaan informeren bij de leefgroep naar mogelijkheid tot begeleid zelfstandig wonen, maar dat overleg is o.w.v. corona uitgesteld.”

“S. verblijft in crisisopname, maar wil hier helemaal niet zijn. Ze mag op dit moment nergens naartoe omdat ze altijd wegloopt en de politie haar dan moet gaan zoeken. Daarom is haar gsm ook afgepakt. S. voelt zich doodongelukkig en geeft aan dat ze gek wordt in de crisisopname. Er werd daarom een uitzondering voor haar gemaakt: ze mocht starten met groepsvorming. Dit kan nu echter niet doorgaan door corona.”

Voor kinderen en jongeren die omwille van corona de komende tijd voltijs in een voorziening moeten verblijven, valt deze periode bijzonder zwaar. Het heeft op hen bijvoorbeeld een enorme impact dat ze hun ouders niet mogen zien. Vooral voor jonge kinderen kan het zo lang niet zien van hun ouders nefast zijn voor hun ontwikkeling. Ze hebben nog geen goed besef van tijd en snappen de situatie niet. Bovendien is het onwaarschijnlijk dat de genomen maatregelen op 19 april volledig zullen worden opgeheven.

Ook in onze contacten met instellingen en voorzieningen merken we dat bij begeleiders veel vragen leven. Ze zijn, begrijpelijk, bang voor een corona-uitbraak en zoeken dus zelf naar mogelijkheden om zichzelf zo goed mogelijk te beschermen. Zo kwam de vraag onder meer naar boven of ook zij geen mondkmaskers zouden moeten dragen.

Daarnaast speelt de vraag waarmee je kinderen en jongeren die in voorzieningen verblijven zo lang bezighoudt. Onderwijs is opgeschort, alsook de sport- en jeugdbewegingsactiviteiten. Bovendien worden in de voorzieningen maatregelen genomen rond *social distancing*. De tijd gaat voor deze kinderen en jongeren zo wel heel traag voorbij. Veel hangt af van de creativiteit van de begeleiders en de jongeren zelf.

We beseffen dat het indijken van de pandemie bepaalde maatregelen vergt. Toch willen we als Vlaamse Jeugdraad op zijn minst de vraag stellen of deze - al dan niet opgelegde - maatregelen voor voorzieningen en instellingen niet disproportioneel zijn. Scholen en kinderdagverblijven blijven nl. wél gewoon open voor wie het nodig heeft. Op de website van het Agentschap Opgroeien staat bv. te lezen dat *social distancing* in kinderdagverblijven niet nodig is, gezien kinderen niet tot de risicogroepen behoren. Vraag is dan waarom voorzieningen wel extreme maatregelen nemen. Dit is zeer ingrijpend en kan ook mentaal een enorme weerslag hebben.

Het is natuurlijk niet aan de Vlaamse Jeugdraad om een dergelijke risico-inschatting te doen. Maar we willen met aandrang aandacht vragen voor deze precare situatie van kinderen en jongeren in voorzieningen:

- **Wees creatief in het bedenken van veilige manieren waarop kinderen en jongeren toch hun ouders kunnen zien.** Zo zou er, gebaseerd op het belang van het kind, bijvoorbeeld een **bezoeksysteem kunnen worden uitgedacht waarbij kinderen en jongeren hun ouders in de buitenlucht ontmoeten.**
- Daarnaast moet nog meer **ingezet worden op informatie aan instellingen en voorzieningen over welke veiligheidsmaatregelen er nodig zijn, maar ook welke er absoluut niet nodig zijn.**
- **Bij het afzwakken van de coronamaatregelen de komende weken ten slotte,** pleiten we ervoor om, indien veiligheidshalve mogelijk, **ook de instellingen bijzondere jeugdzorg,** naast de jeugdwerkingen voor maatschappelijk kwetsbare kinderen en jongeren, **als eerste terug op normale manier te laten functioneren.**

2.3.2 Kinderen en jongeren thuis

“B. gaat niet meer naar school, omdat dit niet haalbaar is (hij vertoont agressief gedrag). In de groepsvorming doet hij het wel goed en zet hij (heel kleine) stapjes. Dit zorgt voor een verademing thuis want hier loopt het ook niet goed (ook omwille van de agressie). B. staat op de wachtlijst voor een leefgroep. Door corona zit hij nu hele dagen thuis, wat weegt op het gezin. B. heeft ook veel energie die hij niet kwijt lijkt te kunnen.”

Een begeleider in een voorziening voor jongeren met een gedragsstoornis vertelt:

Bij ons zijn de meesten naar huis, je zou denken: goed zo! Maar dat is het allesbehalve. Dagelijks krijgen wij telefoon van ouders/jongeren dat de situatie thuis onhoudbaar is, maar omdat zij allen geplaatst zijn door een jeugdrechter, kunnen ze niet zomaar terugkomen naar de instelling en moet er goedkeuring komen van de jeugdrechtbank. Dit legt

een enorme druk op zowel jongeren als ouders, het niet vrij kunnen bewegen, velen van hen lopen weg als “coping mechanisme”, maar nu worden ze hiervoor beboet door politie... Het tussen vier muren zitten, maakt al het reeds geleverde werk door begeleiders en jongeren zelf quasi helemaal ongedaan.

Waar kinderen en jongeren volledig thuis verblijven ontstaat er een risico omdat een veilige omgeving niet altijd gegarandeerd kan worden. In de praktijk zijn residentiële plekken schaars. Daardoor gaan sommige jongeren toch terug naar huis waar een veilige situatie niet kan worden gegarandeerd, zonder ambulante ondersteuning. Dit is zeer zorgwekkend. Bovendien zal het probleem van onveilige thuissituaties ook toenemen. Veel huishoudens staan door de coronacrisis onder druk, waardoor het risico op (alle soorten van) geweld stijgt.

- **Zorg ervoor dat een minimumaanbod aan ambulante hulp waarbij hulpverleners aan huis gaan toch mogelijk blijft en creëer tijdelijk meer capaciteit in residentiële voorzieningen.**
- **Zorg voor sensibilisering rond intrafamiliaal geweld**, zowel bij families als jongeren. Voor aanbevelingen rond (on)veilige thuissituaties verwijzen we graag door naar het inspiratiekader dat het Vlaams Expertisecentrum Kindermishandeling ontwikkelde samen met 1712 en de Family Justice Centers.

2.3.3 Kinderen en jongeren met psychische kwetsbaarheden

Uit het dagboek van N. die verblijft in volledige opname op een afdeling gespecialiseerd in jongvolwassenen:

“Ik ben een van de weinige gelukkigen die op dit moment de psychische hulp krijgt die nodig is. Want ook in de psychiatrie zijn de gevolgen van de corona-epidemie verregaand. Al meer dan een week lang gebeuren er geen nieuwe opnames meer en dit zal gedurende de hele ‘lockdown’ periode zo blijven. Alle vormen van ambulante hulp en dagtherapie werden opgeschort. Veel mensen die psychisch kwetsbaar zijn hebben nu hulp nodig. Alles valt stilt en de wachttijden worden nog langer. De enige manier om op dit ogenblik nog opgenomen te worden in de psychiatrie is via crisisopnames. Die crisisopname gebeurt enkel wanneer hulpverleners inschatten dat jij een direct gevaar vormt voor jezelf of anderen. Ik ben één van de “lucky few”. Maar ook op mijn zorgtraject heeft de coronapandemie een impact. Iedereen op mijn afdeling kreeg de volgende keuze: naar huis gaan of in opname blijven en je familie minstens 5 weken niet zien. Ondertussen spreken ze al van 8 tot 10 weken. Ook ons therapieprogramma ziet er helemaal anders uit. Therapieën worden afgelast of ingekort omdat we nog maar per 4 therapie sessies mogen volgen. Het gevolg is dat therapieën ingekort worden, wegvallen of nog maar om de twee weken doorgaan. Het personeel hier doet wat ze kunnen. Maar ook daar zijn er nu al tekorten. Zo vielen er afgelopen week al kinesisten, therapeuten en maatschappelijke assistenten in voor verpleging. In een briefing vertelden ze ons dat kinesisten, maatschappelijk assistenten en poetsvrouwen ons indien nodig therapie zouden kunnen geven. Stuk voor stuk mensen die doen wat ze kunnen. Maar ook mensen die hier niet voor opgeleid zijn.”

Uit een chatgesprek van Awel:

“We hadden een gesprek met een jongere die aangaf dat haar dagtherapie stopgezet was in het kader van de maatregelen. Zij gaf aan te worstelen met sterke zelfmoordneigingen en dat ze over een aantal maanden in opname zou gaan. Deze alleenwonende jongere werd naar huis gestuurd met alle medicatie voor de komende maanden. Ze gaf aan zich erg getriggerd te voelen al deze medicatie ineens in te nemen.”

**Gesprek dateert van enkele weken terug. Het is niet zeker dat de jongere nu de therapeute nog ziet.*

Door de huidige crisis is ambulante hulp niet voor handen. Dit wordt waar mogelijk creatief opgelost door online hulpverlening. We zien nu al een enorme stijging van het aantal jongeren dat op zoek is naar online hulp. Bij het JAC alleen al gaat het om een verdubbeling. We zijn dan ook blij dat ministers Beke en Dalle extra geld vrijmaakten om die online hulpverlening en jongereninformatie extra te ondersteunen zodat zij hun taak nog beter kunnen opnemen.

Wat speelt voor kinderen en jongeren in voorzieningen, speelt ook voor kinderen en jongeren die werden opgenomen in psychiatrische afdelingen. Ook voor hen valt de complete afzondering zwaar en zijn dezelfde bezorgdheden en aanbevelingen van toepassing.

- Zorg ervoor dat maatregelen die genomen worden om de veiligheid in de instelling te garanderen proportioneel zijn met de mogelijke psychische impact. Bekijk of kinderen en jongeren toch niet op veilige manieren hun ouders kunnen ontmoeten.
- Bekijk of de maatregelen hier genomen als eerste kunnen worden afgebouwd bij een versoepeling van de algemene coronamaatregelen.
- Maak ambulante hulp in bepaalde verontrustende gevallen toch mogelijk.

2.4 Onderwijs

Een jeugdwerker vertelt:

“De school stuurt opdrachten en taken door naar de leerlingen via SmartSchool om die thuis te maken. De school laat weten dat de leerlingen die geen internet hebben, wel naar school kunnen komen op bepaalde momenten om de opdrachtenbundel op te halen. Maar A. beschikt thuis niet over internet/computer. Hierbij liet de moeder van A. weten, dat niemand van hen het huis mocht verlaten voor de komende periode en dat er geen familie/vrienden waren met een rijbewijs om de opdrachten te komen halen. A. kan hierdoor niet aan de nodige opdrachten geraken of moet bij een vriend thuis gaan om online te kunnen gaan (terwijl er net zo weinig mogelijk contact moet zijn met mensen buiten familiale kring).”

“M. was door zijn ouders op straat gezet. Na een gesprek is hij na 3 weken terug mogen gaan, op voorwaarde dat hij naar school gaat en weekendwerk doet (niet meer haalbaar gezien corona). Intussen is hij van school veranderd (dit hebben we vlak voor de coronacrisis vernomen). Hij mag op de nieuwe school meedraaien, maar als dit niet lukt moet hij naar zijn vorige school (hij is 18 jaar waardoor hij normaal zijn getuigschrift in juni behaalt, de nieuwe school zou echter moeilijker zijn dus als slagen niet haalbaar is mag hij zijn jaar afmaken op de andere school). Door corona is het niet zeker of hij zijn getuigschrift nog kan halen, gezien hij hier nog hard voor moest werken. Ook thuis zullen de spanningen hoog oplopen aangezien hij zich door corona niet aan de gemaakte afspraken kan houden.”

Experts vrezen dat de kloof tussen kinderen uit armere gezinnen en tussen kinderen uit rijkere gezinnen alleen maar groter zal worden. Als de scholen terug opengaan zal er veel aandacht naar remediëring moeten gaan van de opgelopen achterstanden. **Maar ook tijdens de situatie moeten maatregelen worden genomen zodat kinderen uit maatschappelijk kwetsbare situaties geen onnodige achterstanden oplopen.** Huiswerk versterkt sociale ongelijkheid en dat is in deze situatie niet anders.

- We zijn blij dat de overheid besliste om ook voor **die kinderen en jongeren die het thuis moeilijker hebben de scholen open te houden.**
- **Heb aandacht voor de situatie van kwetsbare kinderen en jongeren** en verwacht niet dat ze online, bijvoorbeeld via Smartschool, bij blijven met hun schoolwerk. Naast het ontbreken van fysieke ruimte, speelt ook het gebrek aan mentale ruimte en tijd mee voor kinderen en jongeren die het huishouden mee zullen moeten ondersteunen de komende weken. Probeer ook op andere manieren met hen in contact te blijven.
- **Zorg voor sensibilisering en informering van leraren over de kloof tussen leerlingen** wat hun mogelijkheden betreft nu ze allemaal thuis blijven en thuis moeten leren. De ongelijkheid die we in ons onderwijs zo sterk voelen, de verschillende startblokken in de race naar een goede opleiding, laten zich nu extra hard gelden. Jongeren moeten geprikkeld worden, nieuwe leerstof is noodzakelijk om iedereen aan boord te houden, **maar vraag aan de onderwijskoepels om maximaal in te zetten op proactief contact tussen leraar en leerlingen.** Met respect voor het pedagogisch project en aanpak van elke school, maar vooral vanuit respect voor de ongelijke mogelijkheden van kinderen, jongeren en hun thuissituatie.
- **Onderzoek de draagkracht van de CLB's als hulplijnen voor kinderen en jongeren**, baken in de mate van het mogelijke de rolverdeling af en zorg voor voldoende ondersteuning, ook financieel, voor deze diensten.
- We benadrukken graag de [aandachtspunten die de Vlaamse Scholierenkoepel](#) op een rij zette om goed te **communiceren én overleggen met jongeren.** De Vlaamse Scholierenkoepel vroeg daarnaast ook een **duidelijk meldpunt** waar leerlingen overtredingen van de richtlijnen door scholen kunnen signaleren. We ondersteunen deze vraag, in het bijzonder met aandacht voor kinderen en jongeren in kwetsbare situaties.

2.4.1 Opvang op school

Vanuit lokale besturen komen ons verontrustende verhalen ter ore. Sommige begeleiders van de opvang of leerkrachten zijn zeer bang voor besmetting en nemen op eigen houtje maatregelen: plekken waar iedereen mondklappers moet dragen, waar kinderen verplicht worden de hele dag op dezelfde plek te blijven zitten, buiten enkel individueel mogen 'spelen' in een vooraf afgebakend vak op de speelplaats van 2 op 2m,... Allemaal met *social distancing* als doel. Maar dit is geen manier om met kinderen om te gaan en kan zelfs traumatisch zijn.

- **Er is nood aan betere informatie over hoe scholen en bij uitbreiding kinderdagverblijven de juiste maatregelen kunnen nemen waarbij ze oog hebben voor veiligheid, maar ook kunnen voldoen aan de noden van kinderen waarbij rekening wordt gehouden met hun psychisch welbevinden.**
- **Zorg voor maximale transparantie bij de communicatie over de opvang in de paasvakantie.** Dit wordt een verwarrende periode voor veel kinderen, jongeren, ouders, maar ook leraren, jeugdwerkers en andere professionelen en vrijwilligers. Er is heel veel engagement in onze samenleving, beloon dit in de mate van het mogelijke met duidelijkheid.

2.5 Asiel en migratie

C. woont in een opvangcentrum voor minderjarige nieuwkomers. In het opvangcentrum moeten ze op hun kamer blijven, hebben ze geen toegang meer tot het wifilokaal en zijn groepsactiviteiten verboden. Hij maakt zich zorgen over zijn Nederlands. Nu school en vrijetijdsactiviteiten zijn weggefallen heeft hij niemand meer om te oefenen. Het moeten binnenblijven zonder enige stimulatie of activiteiten leidt bij C. tot zware mentale druk en stress. Bovendien worden zijn individuele begeleiders omwille van personeelstekort nu ook ingezet voor verschillende andere taken in de centra. Hierdoor valt de begeleiding op maat weg. Concreet betekent dit dat ze met een 30-tal jongeren slechts één begeleider en een maatschappelijk assistent ter beschikking hebben. Dat is niet enkel een lock-down, maar ook een serieuze size-down.

De Dienst Vreemdelingenzaken sloot, waardoor het voor asielzoekers onmogelijk is om asiel aan te vragen. Hele gezinnen dreigen zo op straat te staan, want ze hebben ook geen recht op opvang. **Zowel vanuit het veiligheids- als volksgezondheidsoogpunt is het onverantwoord om deze mensen, gezinnen met kinderen, minderjarigen, letterlijk in de kou te laten. Er zou op zijn minst noodopvang voorzien moeten worden. Dit geldt vanzelfsprekend voor alle dak- en thuislozen.**

Daarnaast moet er speciale aandacht uitgaan naar niet begeleide minderjarigen die wonen in collectieve opvanginitiatieven. Zij hebben elk al hun rugzakje mee en de situatie leidt ook bij hen tot stress. Ze begrijpen de maatregelen niet altijd, de verveling slaat ook bij hen toe en daarbovenop is wifi niet altijd gegarandeerd. Dit zorgt ervoor dat contact houden met familie (wanneer computerklassen niet open zijn) onmogelijk wordt gemaakt, wat in strijd is met Artikel 9 van het Kinderrechtenverdrag.

3 Conclusie

De coronapandemie daagt onze samenleving stevig uit. Het is zoeken naar nieuwe evenwichten, naar manieren om het acute belang van onze volksgezondheid te verzoenen met de dagelijkse hulpvragen en noden in onze samenleving, in het bijzonder van kinderen en jongeren in maatschappelijk kwetsbare contexten. Eenvoudig is dat zeker niet. We zijn onze regeringen ook dankbaar dat ze de coronapandemie ernstig nemen en op basis daarvan doorgedreven maatregelen nemen.

Maar op basis van de vele getuigenissen van jongeren en jeugdwerkers die we de afgelopen dagen en weken konden verzamelen (en waarvan we in dit standpunt slechts enkelen hebben kunnen belichten), pleiten we als Vlaamse Jeugd Raad voor het her en der herbekijken van de gemaakte keuzes en maatregelen. Want de mentale en fysieke druk op kinderen en jongeren in kwetsbare situaties valt onmogelijk te overschatten, en elke dag zonder aangepaste hulp is er één te veel.

We weten dat de Vlaamse regering zich het lot van de maatschappelijk kwetsbare kinderen en jongeren in deze tijden van corona sterk aantrekt. Met de hierboven geformuleerde aanbevelingen reiken we hen graag de hand, om samen met hen, het jeugdwerk en andere sectoren een antwoord te kunnen bieden op de vele vragen, kopzorgen en noden van de kwetsbare kinderen en jongeren in onze samenleving.